

ความเชื่อในพุทธธรรม สถานภาพในสถาบันสงฆ์
และความเชื่อทางการเมืองของพระสงฆ์ไทย

นายหลศักดิ์ จิโรกรศิริ

วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชารัฐศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2527

ISBN 974 - 563 - 118 - 3

I 16680567

009304

BELIEF IN DHAMMA, STATUS AND
POLITICAL BELIEF OF THE THAI SANGHA

Mr. Polsuk Jirakraisiri

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy
in Political Science
Graduate School
Chulalongkorn University

1984

กิติกรรมประกาศ

การเขียนวิทยานิพนธ์เล่มนี้ เป็นการวิจัยสนามควบคู่ไปกับการวิจัยเอกสาร ซึ่งได้กระทำต่อเนื่องมาเป็นเวลากว่า 2 ปี ในระยะเวลาดังกล่าว ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์ด้านความรู้และคำปรึกษาที่สำคัญต่อการวิจัยจากอาจารย์หลายท่าน เป็นต้นว่า รองศาสตราจารย์ นางน้อย นະมาตร์ แห่งคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และอาจารย์วราคม ที่สุกะ แห่งภาควิชาสังคมวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร รวมทั้งอาจารย์อีกหลายท่าน ซึ่งไม่ได้ปรากฏนามในที่นี้ โดยเฉพาะ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงต่อศาสตราจารย์ ดร.ชัยอนันต์ สมุทวณิช รองศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ สุขสำราญ และรองศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์ ม่องแก้ว ที่ได้ดูแล ให้ความคิด ความรู้และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิจัย มาตั้งแต่การเขียนโครงร่างวิทยานิพนธ์ จนกระทั่งการวิจัยได้สำเร็จไปด้วยความเรียบร้อยและขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงต่อศาสตราจารย์ จรูญ สุภาพและศาสตราจารย์ ดร.วิทย์ วิศทเวทย์ ที่ได้ให้ความคิดอันเป็นประโยชน์ต่อการจัดกรอบความคิดทางการวิจัยนี้

นอกจากนั้น ผู้วิจัยต้องขอขอบพระคุณพระคุณเจ้าทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม และหวังว่าความกรุณาที่ได้รับจากท่านคงจะไม่สูญเปล่า แต่จะเกิดผลต่อการวิจัยทางสังคมสงฆ์ในภายหน้า ซึ่งอาจนำไปประกอบการศึกษาการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสงฆ์อย่างแท้จริงในอนาคต

การวิจัยนี้ได้รับทุนจากมณฑลวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงขอขอบคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วย ผู้ที่จะต้องขอขอบพระคุณเป็นพิเศษคือคุณจิรวรรณ จิรไกรศิริ ซึ่งได้ช่วยเหลืองานเล็ก ๆ น้อย ๆ ในการทำการวิจัยมาตลอด และคุณแม่เยี่ยมละออ ฉัตรกุล ณ อมฤตยา ซึ่งได้ช่วยเหลือสถานที่ต่าง ๆ จนกระทั่งผู้วิจัยมีเวลามากพอที่จะเขียนวิทยานิพนธ์เล่มนี้จนสำเร็จ

พลศักดิ์ จิรไกรศิริ
พฤศจิกายน 2527

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความเชื่อในพุทธธรรม สถานภาพในสถาบันสงฆ์และความเชื่อทางการเมืองของพระสงฆ์ไทย

โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พลศักดิ์ จิรโกศิริ

สาขาวิชา รัฐศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์ ดร.ชัยอนันต์ สมุทวณิช, รองศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ สุขน้าราย และรองศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์ ม่องแก้ว

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยมีเป็นหน่วยงานหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประดิษฐ์ มუნนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
(ศาสตราจารย์ จรุง สุภาพ)

.....
(ศาสตราจารย์ ดร.วิทย์ วิศทเวทย์)

.....
(ศาสตราจารย์ ดร.ชัยอนันต์ สมุทวณิช)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ สุขน้าราย)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์ ม่องแก้ว)

.....
(Mr. William J. Klausner)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความเชื่อในพุทธธรรม สถานภาพในสถาบันสงฆ์และความเชื่อทาง
การเมืองของพระสงฆ์ไทย
ชื่อนิสิต ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พลศักดิ์ จิรไกรศิริ
อาจารย์ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์ ดร.ชัยอนันต์ สมุทวณิช
รองศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ สุขสำราญ
รองศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว
สาขาวิชา รัฐศาสตร์
ปีการศึกษา 2527

บทคัดย่อ

ในสังคมไทย พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานที่สำคัญของวิถีชีวิตทางสังคม การเมืองและวัฒนธรรมของชาวไทยส่วนใหญ่ โดยมีสถาบันสงฆ์เป็นสัญลักษณ์แห่งการสืบต่อ และมีพระสงฆ์เป็นผู้ศึกษา ปฏิบัติและถ่ายทอดหลักพุทธธรรมไปสู่พลเมือง นักวิชาการไทยหลายท่านจึงได้เพียรพยายามศึกษาความเกี่ยวข้องกันระหว่างพุทธศาสนากับการเมือง เพื่ออธิบายถึงสัมพันธภาพระหว่างกันในระดับที่ยังประโยชน์สุขแก่ส่วนรวม และการศึกษาเหล่านี้ได้ให้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระสงฆ์กับการเมืองในหลายประการ เป็นต้นว่า การอบรมสั่งสอนหลักธรรมของพระสงฆ์กับแนวความคิดทางการเมืองของผู้ปกครองและผู้อยู่ใต้การปกครอง พฤติกรรมทางการเมืองของพระสงฆ์กับระบบการเมืองไทย และบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาทางสังคมและการเมือง การศึกษาเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์กับการเมืองนี้ ยังขาดการศึกษารวบรวมเกี่ยวกับความเชื่อของพระสงฆ์ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญต่อการกำหนดพฤติกรรมของพระสงฆ์ ทั้งทางโลกและทางธรรม การวิจัยนี้จึงต้องการศึกษาให้รู้ว่า พระสงฆ์ไทยมีความเชื่อทางพุทธศาสนาและทางการเมืองอย่างไร ความเชื่อของพระสงฆ์ทั้งสอง เรื่องนี้มีความสัมพันธ์กันหรือไม่อย่างไร และสถานภาพของพระสงฆ์มีความสัมพันธ์กับความเชื่อทางการเมืองหรือไม่อย่างไร รวมทั้งสถานภาพของพระสงฆ์มีส่วนทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อทางการเมืองกับความเชื่อในพุทธธรรมแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร วัตถุประสงค์ของการศึกษารวบรวมเหล่านี้ น่าจะมีประโยชน์ต่อการอธิบายภาพปฏิสัมพันธ์ระหว่าง

พระสงฆ์กับการ เมืองให้เด่นชัดยิ่งขึ้น

การวิจัยนี้มีขอบเขตเฉพาะการศึกษาพระสงฆ์ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งครอบคลุม วัตถุประสงค์ ๑๑๑ แห่งในพื้นที่ ๒๔ เขต โดยใช้วิธีการศึกษาแบบรวบรวมข้อมูล ทั้งจากเอกสาร และจากการสุ่มตัวอย่างพระสงฆ์ขึ้นมาศึกษา ๔๑๑ รูป ในลักษณะของการตอบแบบสอบถาม และด้วยวิธีการศึกษาแบบนี้ได้มีผลสรุปของการวิจัยดังนี้

๑. พระสงฆ์ให้ความสำคัญกับความเชื่อในหลักการปกครองโดยธรรม วิธีการปกครอง โดยธรรมและวิถีชีวิตที่มีธรรมมากกว่าอริยสัจ เบญจขันธ์ ไตรลักษณ์และกรรม โดยเฉพาะพระสงฆ์ที่มีระดับปริยัติธรรมและพรรษาสูง มีแนวโน้มที่จะ เน้นความสำคัญของ ความเชื่อข้างต้นมากขึ้น

๒. พระสงฆ์มีความ เชื่อทางการ เมืองแบบประชาธิปไตยมากกว่าแบบอำนาจนิยม ทั้งด้านหลักการ วิธีการและวิถีชีวิต โดยเฉพาะพระสงฆ์ที่มีระดับปริยัติธรรมสูง มีแนวโน้มที่จะ เน้นหนักความ เชื่อทางการ เมืองแบบประชาธิปไตยมากขึ้น และพระมหานิกายมี แนวโน้มที่จะ ให้ความสำคัญกับความ เชื่อทางการ เมืองแบบประชาธิปไตยมากกว่าพระธรรมยุต

๓. ความ เชื่อทางการ เมืองของพระสงฆ์มีความสัมพันธ์กับระดับการ เน้นหนัก เกี่ยวกับความ เชื่อในพุทธธรรมค่อนข้างสูง โดยจะสัมพันธ์กับการ เน้นในหลักการปกครองโดยธรรม วิธีการปกครองโดยธรรมและวิถีชีวิตที่มีธรรม มากกว่าหลักธรรมอริยสัจ เบญจขันธ์ ไตร- ลักษณ์และกรรม

๔. สถานภาพของพระสงฆ์ด้านปริยัติธรรมมีส่วนทำให้พระสงฆ์มีความ เชื่อทางการ เมืองทั้งด้านหลักการ วิธีการและวิถีชีวิตที่แตกต่างกัน และนิกายกับพระสังฆาธิการมีส่วน ทำให้พระสงฆ์มีความ เชื่อทางการ เมืองด้านวิธีการและวิถีชีวิตที่แตกต่างกัน

๕. สถานภาพของพระสงฆ์ที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ระหว่างความ เชื่อทางการ เมือง กับการ เน้นหนักความ เชื่อในพุทธธรรมคือปริยัติธรรมและพรรษา กล่าวคือพระนักธรรมและพระ เปรียญกับพระนวกะ พระมัชฌิมะและพระ เถระ ที่ยังมีการ เน้นหนักความ เชื่อในพุทธธรรมมาก ขึ้น จะยังมีความ เชื่อในหลักการ วิธีการและวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยมากขึ้นและแบบอำนาจ นิยมน้อยลง

เมื่อพิจารณาโดยสรุปรวมยอดแล้ว จะทำให้ เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์กับ การ เมืองมากขึ้นในสาระสำคัญที่ว่า ถ้าพระสงฆ์มีความ เคารพหนักในความ เชื่อ เกี่ยวกับหลักการ

ปกครองโดยธรรม วิธีการปกครองโดยธรรมและวิถีชีวิตที่มีธรรมในระดับสูง พระสงฆ์มี
แนวโน้มที่จะเชื่อในหลักการ วิธีการและวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยมากกว่าแบบอำนาจนิยม
โดยมี เจื่อนใจว่าถ้าพระสงฆ์ระดับปริยัติธรรมและพราหมณ์สูงขึ้นไป จะทำให้ความสับสน
ข้างต้นมีแนวโน้มสูงขึ้น หมายความว่า ถ้าพระสงฆ์ระดับปริยัติธรรมและพราหมณ์สูงขึ้นไป
และมีความตระหนักในความ เชื่อ เกี่ยวกับหลักการปกครองโดยธรรม วิธีการปกครองโดย
ธรรมและวิถีชีวิตที่มีธรรมมากขึ้น พระสงฆ์จะมีแนวโน้มในความ เชื่อทางการเมืองแบบ
ประชาธิปไตยมากกว่าแบบอำนาจนิยม ส่วนสถานภาพด้านนิกาย พระสังฆาธิการและ
สมณศักดิ์มีผลต่อความสับสนข้างต้น เพียง เล็กน้อย

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Dissertation Title Belief in Dhamma, Status and Political Belief
 of the Thai Sangha

Name Assistant Professor Polsuk Jirakraisiri

Dissertation Advisor Professor Chai-Anan Samudavanija, Ph.D.
 Associate Professor Somboon Suksamran, Ph.D.
 Associate Professor Pornsak Phongphaew, Ph.D.

 Political Science

Academic Year 1984

ABSTRACT

In Thai society, Buddhism serves as a fundamental foundation affecting the social, political, and cultural aspects of the people's way of life, with the Sangha Institution as a symbolic representation of existence, and with the monks as disciples whose duties are to study and practice the Dhamma as well as to disseminate it to citizens. With this in mind, a number of Thai intellectuals have tried to probe into the interaction between Buddhism and Thai politics in an effort to describe their interrelationship, if the relationship is harmonious it will result in the majority's tranquility. Such investigations have shed light upon some issues relating to the Sangha and politics, for instance, between the process of Dhamma inculcation by the Sangha and political concept of the ruler and the ruled ; the Sangha's political behavior and the Thai political system ; and the role of the Sangha with regard to social as well as political development.

These investigations, however, have not touched upon the issue of the Sangha's fundamental belief, which forms the code of conduct of the Sangha both in secular and ecclesiastical aspects.

To this end the following questions were addressed :

1. What are the Sangha's religious and political beliefs?
2. Are these two beliefs significantly correlated, if so in what way?
3. Is the Sangha's status correlated with the Sangha's political belief, if so - in what way? and
4. Do the differences in the Sangha's status affect the correlation between the Sangha's religious and political beliefs in any significant way, if so - in which direction?

The outcome of this study should give a clearer perspective of the interaction between the Sangha and politics.

This study examines the Sangha in the Bangkok metropolitan only. The data was gathered from both documentary references and from the questionnaires distributed to a total of 439 Buddhist monks, randomly sampled from those in 399 Wat in 24 areas.

The findings of the study are as follows :

1. The Sangha has stronger beliefs in the principles of rule by Dhamma, the methods of rule by Dhamma, and the way of life by Dhamma than in beliefs in Ariyasacca, Pancakkhandha, Tilakkhana, and Kamma. The more experience in the study of the Scriptures and the more Vassa the Sangha have, the more likely the stronger the former beliefs becomes.

2. The Sangha holds a democratic political belief rather than an authoritarian political belief, in terms of principles, methods, and the way of life. The more experience in the study of the Scriptures the Sangha has, the more likely that the stronger the democratic political belief will become. It is also more likely that Mahanikai monks would hold a stronger democratic political belief than Dhammayuti monks would.

3. The Sangha's democratic political belief is more highly correlated with the strength of the belief in Dhamma, in the realm of the principles of rule by Dhamma, the methods of rule by Dhamma, and the way of life by Dhamma than in the realm of Ariyasacca, Pancakkhandha, Tilakkhana, and Kamma.

4. The status of the Sangha in terms of the experience in the study of the Scriptures plays a significant part in the differences in Sangha's political beliefs, in the realm of principles, methods, and the way of life. Sects and Sanghatikara, however, play a significant part in the differences in Sangha's political beliefs only in the realm of methods and the way of life.

5. The experience in the study of the Scriptures and the number of Vassa of the Sangha are two deciding status elements that significantly affect the correlation between political belief and the strength of the belief in Dhamma. That is to say the stronger the belief in Dhamma that Dhammika Bhikkhu, Palinnu Bhikkhu, Navaka Bhikkhu, Majjhima Bhikkhu and Thera Bhikkhu have, the stronger the belief in democratic principles,

methods, and the way of life, and at the same time, the weaker the authoritarian political belief.

In summary, the essence of the interaction between the Sangha and politics is that the stronger the belief in the principles of rule by Dhamma, the methods of rule by Dhamma, and the way of life by Dhamma, the more likely the stronger the belief in democratic principles, methods, and the way of life will be rather than the authoritarian political belief. The more experience in the study of the Scriptures and the number of Vassa the Sangha has, the higher the correlation mentioned above becomes. In other words, the more experience in the study of the Scriptures, and the greater number of Vassa, as well as a stronger belief in the principles of rule by Dhamma, the methods of rule by Dhamma, and the way of life by Dhamma, the stronger the democratic political belief - rather than the authoritarian political belief will. On the other hand, the status of sects, Sanghaddhikara, and Samanasak play only a minor role in the above - mentioned correlation.

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ด
กิตติกรรมประกาศ.....	ข
สารบัญตาราง.....	ท
สารบัญกราฟ.....	ณ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
สภาพของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์และขอบ เขตของการวิจัย.....	7
กรอบของแนวความคิด.....	12
พุทธธรรม.....	13
สถานภาพในสถาบันสงฆ์.....	18
ความ เชื่อทางการ เมือง.....	24
สมมติฐานของการศึกษา.....	37
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	39
2 ระเบียบวิธีในการวิจัย.....	41
นิยามปฏิบัติการตัวแปร.....	42
การรวบรวมข้อมูล.....	46
การรวบรวมข้อมูลจาก เอกสาร.....	46
การรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม.....	48
การบริหารแบบสอบถาม.....	49
การสร้างแบบสอบถาม.....	49
การทดสอบแบบสอบถาม.....	60
การสุ่มตัวอย่าง.....	63

การรวบรวมแบบสอบถาม.....	63
แผนการวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
3 การวินิจฉัยพุทธธรรมสาระของพระสงฆ์ไทย.....	74
เกณฑ์การวินิจฉัยความหมายและคุณค่าของพุทธธรรม.....	75
อริยสังและ เบญจขันธ์.....	77
✓ ไตรลักษณ์และการม.....	80
หลักการปกครองโดยธรรม.....	84
วิธีการปกครองโดยธรรม.....	90
วิถีสรีรคที่มีธรรม.....	95
สรุป.....	101
4 ความเชื่อทางพุทธศาสนาของพระสงฆ์.....	104
วิถีสรีรคกับความเชื่อทางพุทธศาสนาของพระสงฆ์.....	105
พฤติกรรมทางสังคมกับความเชื่อทางพุทธศาสนาของพระสงฆ์.....	110
ความโน้มเอียงของความเชื่อทางพุทธศาสนาของพระสงฆ์ : งานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง.....	117
ความเชื่อทางพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในปัจจุบัน.....	123
1. ความเชื่อในอริยสังและ เบญจขันธ์.....	123
✓ 2. ความเชื่อในไตรลักษณ์และการม.....	125
3. ความเชื่อในหลักการปกครองโดยธรรม.....	126
4. ความเชื่อในวิธีการปกครองโดยธรรม.....	131
5. ความเชื่อในวิถีสรีรคที่มีธรรม.....	133
ความเชื่อทางพุทธศาสนาของพระสงฆ์และฆราวาส.....	136
การวิเคราะห์สรุป.....	139
5. ความเชื่อทางการเมืองของพระสงฆ์.....	143
วิถีสรีรคและความเชื่อทางการเมืองของพระสงฆ์.....	144
พฤติกรรมทางการเมืองกับความเชื่อทางการเมืองของพระสงฆ์.....	155

ความเชื่อทางการเมืองของพระสงฆ์ไทยในปัจจุบัน	166
1. ความเชื่อในหลักการประชาธิปไตยและอำนาจนิยม	166
2. ความเชื่อในวิธีการประชาธิปไตยและอำนาจนิยม	171
3. ความเชื่อในวิถีชีวิตประชาธิปไตยและอำนาจนิยม	175
ความเชื่อทางการเมืองของพระสงฆ์และฆราวาส	181
การวิเคราะห์สรุป	185
6 ความเชื่อทางการเมืองกับความเชื่อในพุทธธรรมของพระสงฆ์	190
ความเชื่อทางการเมือง พุทธธรรมและพฤติกรรม	191
1. ความเชื่อทางการเมืองกับพฤติกรรมทางการเมืองที่ควรจะเป็น ตามความเชื่อในพุทธธรรม	195
2. ความเชื่อทางการเมืองกับพฤติกรรมทางการเมืองที่เป็นจริง ตามความเชื่อในพุทธธรรม	203
ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อทางการเมืองกับความเชื่อในพุทธธรรม ของพระสงฆ์	214
1. ความเชื่อทางการเมืองแบบประชาธิปไตยและอำนาจนิยมกับ ความเชื่อในพุทธธรรม	219
2. ความเชื่อในหลักการประชาธิปไตยและอำนาจนิยมกับความ เชื่อในพุทธธรรม	222
3. ความเชื่อในวิธีการประชาธิปไตยและอำนาจนิยมกับความ เชื่อในพุทธธรรม	226
4. ความเชื่อในวิถีชีวิตประชาธิปไตยและอำนาจนิยมกับความ เชื่อในพุทธธรรม	230

การวิเคราะห์สรุป.....233

7 ความเชื่อทางการเมือง สถานภาพในสถาบันสงฆ์และความเชื่อใน

พุทธธรรมของพระสงฆ์.....237

ความเชื่อทางการเมืองเกี่ยวกับสถานภาพของพระสงฆ์.....238

การปรับสถานภาพของพระสงฆ์.....239

ความสำคัญของสถานภาพในสถาบันสงฆ์.....244

1. นิกาย.....245

2. พระสังฆาธิการ.....247

3. สมณศักดิ์.....253

4. ประวัติศึกษา.....250

5. พรรษา.....262

ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อทางการเมืองเกี่ยวกับสถานภาพของพระสงฆ์..267

1. ความเชื่อในหลักการประชาธิปไตยและอำนาจนิยมของ

พระสงฆ์ต่างสถานภาพ.....268

2. ความเชื่อในวิธีการประชาธิปไตยและอำนาจนิยมของ

พระสงฆ์ต่างสถานภาพ.....272

3. ความเชื่อในวิถีชีวิตประชาธิปไตยและอำนาจนิยมของ

พระสงฆ์ต่างสถานภาพ.....275

ความเชื่อทางการเมือง สถานภาพของพระสงฆ์และความเชื่อในพุทธธรรม.279

ความเชื่อในหลักการประชาธิปไตยและอำนาจนิยมกับความเชื่อ

ในพุทธธรรมของพระสงฆ์ต่างสถานภาพ.....280

ความเชื่อในวิธีการประชาธิปไตยและอำนาจนิยมกับความเชื่อ

ในพุทธธรรมของพระสงฆ์ต่างสถานภาพ.....290

ความเชื่อในวิถีชีวิตประชาธิปไตยและอำนาจนิยมกับความเชื่อ

ในพุทธธรรมของพระสงฆ์ต่างสถานภาพ.....297

สารบัญ

บทที่	หน้า
การวิเคราะห์สรุป.....	304
๐ บทสรุป.....	309
ความเชื่อทางพุทธศาสนาของพระสงฆ์.....	312
ความเชื่อทางการเมืองของพระสงฆ์.....	314
 ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อทางการเมืองกับความเชื่อใน	
พุทธธรรมของพระสงฆ์.....	315
ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อทางการเมืองกับสถานภาพของพระสงฆ์.....	316
ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อทางการเมืองกับความเชื่อใน	
พุทธธรรมของพระสงฆ์ต่างสถานภาพ.....	317
บทบาททางสังคมและการเมืองของพระสงฆ์ในอนาคต.....	323
ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป.....	328
บรรณานุกรม.....	331
ภาคผนวก.....	347
ประวัติผู้วิจัย.....	369

ศูนย์วิจัยทรัพยากรบุคคล
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 วัดในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามชนิดของวัด เขตการปกครองและนิกาย.....	9
2 ความหนาแน่นระหว่างพื้นที่ : พลเมือง : วัด : พระสงฆ์.....	12
3 คำอ่านาจจำแนกรายชื่อของคำถาม 81 ข้อใน ส่วนที่ 2.....	62
4 ความเชื่อในอริยสัจและ เบญจขันธ์.....	124
5 ความเชื่อในไตรลักษณ์และกรรม.....	126
6 ความเชื่อในหลักการปกครองโดยธรรม.....	129
7 ความเชื่อในวิธีการปกครองโดยธรรม.....	132
8 ความเชื่อในวิธีชีวิตที่มีธรรม.....	134
9 ความเชื่อทางพุทธศาสนาของพระสงฆ์ต่างสถานภาพ.....	141
10 ความเชื่อในหลักการประชาธิปไตยและอำนาจนิยม.....	170
11 ความเชื่อในวิธีการประชาธิปไตยและอำนาจนิยม.....	173
12 ความเชื่อในวิธีชีวิตประชาธิปไตยและอำนาจนิยม.....	179
13 ความเชื่อทางการ เมืองของพระสงฆ์ต่างสถานภาพ.....	187
14 ความเชื่อทางการ เมืองแบบประชาธิปไตยและอำนาจนิยมกับ ความเชื่อในพุทธธรรม.....	220
15 ความเชื่อในหลักการประชาธิปไตยและอำนาจนิยมกับ ความเชื่อในพุทธธรรม.....	224
16 ความเชื่อในวิธีการประชาธิปไตยและอำนาจนิยมกับ ความเชื่อในพุทธธรรม.....	229
17 ความเชื่อในวิธีชีวิตประชาธิปไตยและอำนาจนิยมกับ ความเชื่อในพุทธธรรม.....	231
18 พระสังฆาธิการคามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505.....	251
19 หนังสือนิตไตในหลักสุตารม.....	260

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
20	หนังสือที่ไขแปลในแผนกบาลี.....261
21	ความเชื่อในหลักการประชาธิปไตยและอำนาจนิยมของพระสงฆ์ต่างสถานภาพ....269
22	ความเชื่อในวิถีการประชาธิปไตยและอำนาจนิยมของพระสงฆ์ต่างสถานภาพ.....273
23	ความเชื่อในวิถีชีวิตประชาธิปไตยและอำนาจนิยมของพระสงฆ์ต่างสถานภาพ.....276
24	ความเชื่อทางการเมืองของพระสงฆ์จำแนกโดยสถานภาพ.....279
25	ความเชื่อในหลักการประชาธิปไตยและอำนาจนิยมกับความเชื่อในพุทธธรรม ของพระสงฆ์ต่างสถานภาพ.....281
26	ความเชื่อในวิถีการประชาธิปไตยและอำนาจนิยมกับความเชื่อใน พุทธธรรมของพระสงฆ์ต่างสถานภาพ.....291
27	ความเชื่อในวิถีชีวิตประชาธิปไตยและอำนาจนิยมกับความเชื่อใน พุทธธรรมของพระสงฆ์ต่างสถานภาพ.....299
28	ความเชื่อทางการเมืองกับความเชื่อในพุทธธรรมของพระสงฆ์ต่างสถานภาพ.....306

สารบัญกราฟ

กราฟที่	หน้า
1	ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อทางการเมืองกับความเชื่อในพุทธธรรม ของพระสงฆ์.....235
2	ความเชื่อทางการเมืองของพระสงฆ์ต่างสถานภาพ.....278
3	ความเชื่อทางการเมืองกับความเชื่อในพุทธธรรมของพระสงฆ์ ต่างสถานภาพ.....306